

Arto Satonen kok ym.

Lakialoite laiksi kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa kuluttajansuojalain 7 lukuun esitetään lisättäväksi korkeariskisten vakuudettomien kulutusluottojen, ts. pikavippien, markkinointikieltoa koskeva uusi 8 a §. Säännöksellä kielletään sellaisten vakuudettomien kulutusluottojen markkinointi, jotka Finanssivalvonta katsoo kuluttaja-asiakkaan kannalta liian korkeariskisiksi.

PERUSTELUT

Ylivelkaantuminen on kasvava yhteiskunnallinen ongelma. Maksuhäiriömerkintöjen ja ulosotosa olevien henkilöiden määrä on viime vuodet ollut jatkuvasti korkealla tasolla. Yksi syy ylivelkaantumiseen on korkeariskisten kulutusluottojen yleistyminen. Korkeat vuosikorot yhdistettynä järjestelypalkkioihin nostavat pikavippien kustannukset korkeiksi. Viime vuosina tehdyillä muutoksilla ja korona-aikana käytössä olleilla väliaikaisilla laeilla on pystytty jossain määrin hillitsemään ylisuurien korkojen ja muiden kustannusten perimistä, mutta tehokasta ratkaisua ylivelkaantumisen hillitsemiseen ei ole löytynyt.

Maksuhäiriömerkintöjen määrä on ollut pitkään kasvussa. Viime aikoina on ollut havaittavissa, että merkinnät kasaantuvat entistä enemmän samoille henkilöille. Vuoden 2020 lopulla maksuhäiriömerkinnän saaneita henkilöitä oli lähes 400 000. Pikavipit ja niiden takaisinmaksun laiminlyönti aiheuttavat merkittävän osan uusista maksuhäiriömerkinnöistä. Pikavipit soveltuvat harvinaisen huonosti velkojen uudelleenjärjestelyyn, minkä vuoksi sosiaalisen luotonuksen menetelmiä ja käyttöä tulisi nykyisestä lisätä.

Ylivelkaantumiseen on puututtu korona-aikana pikavippien tarjontaa ja niiden korkoja sääntelemällä. Suoramarkkinointikielto ja kymmenen prosentin korkokatto olivat voimassa 1.7.2020—30.9.2021. Korko- ja kulukattoa koskeva uusi sääntely tuli voimaan syyskuun 2019 alusta. Saatujen kokemusten perusteella on perusteltua kieltää pikavippien suoramarkkinointi pysyvästi.

Luotonantajalla on velvollisuus arvioida kuluttajan luottokelpoisuus luoton myöntämistä harkitessaan. Monista muista Euroopan maista poiketen Suomessa ei ole vielä otettu käyttöön positiivista luottorekisteriä.

Lakialoite LA 6/2022 vp

Aluehallintoviraston tehtävänä on yhdessä Kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa valvoa pikavippiyhtiöiden toimintaa. Laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä velvoittaa pikavippiyhtiöitä rekisteröitymään Etelä-Suomen aluehallintoviraston ylläpitämään luotonantajarekisteriin. Rekisteristä käyvät ilmi kaikki ne toimijat, joilla on oikeus harjoittaa pikavippien myöntämistä Suomessa. Rekisteriä olisi mahdollista käyttää hyväksi markkinointikiellon valvomisessa.

Markkinoinnilla on keskeinen vaikutus pikavippien kysyntään. Pikavippejä markkinoidaan eri medioissa hyvin voimakkaasti. Pikavippilainoja otetaan myös usein ns. heräteostoksina, minkä vuoksi markkinoinnilla on erityisen korostunut merkitys. Tämän vuoksi useissa Euroopan maissa on lainsäädännön keinoin vaikutettu pikavippien markkinointiin. Hollannissa sääntelyssä on menty pisimmälle kieltämällä pikavippien markkinointi kokonaan.

Kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luku koskee kuluttajahyödykkeiden markkinointia. Lain 7 luvussa säädetään kuluttajaluotoista. Lakiteknisesti pikavippien markkinointikiellosta olisi perusteluina säättää kuluttajaluottoja koskevassa 7 luvussa. Kuluttajansuojalain 7 luvun 8 pykälässä säännellään kuluttajaluoton mainonnassa annettavia tietoja.

Kuluttajansuojalain 7 luvun uusi 8 a § koskisi eräiden korkeariskisten kuluttajaluottojen markkinointikieltoa. Säännöksen tarkoituksena on kieltää kuluttajan kannalta korkeariskisten vakuudettomien kulutusluottojen markkinointi. Finanssivalvonnalle annettaisiin toimivalta määritellä, millaisten ominaisuuksien luottotuotteet ovat kuluttajan kannalta niin korkeariskisiä, että niitä ei saisi markkinoida kuluttajille. Toimivallan käyttöä ohjattaisiin säädösperäisesti määrittelemällä laissa, että kielletyllä kuluttajan kannalta korkeariskisellä vakuudettomalla kuluttajaluotolla tarkoitetaan esimerkiksi luottotuotetta, jota markkinoidaan kuluttajalle nopeasti ja helposti myönnettävänä luottona, jonka myöntäminen tapahtuu ilman vähäistä laajempaa kuluttajan maksukyvyn arviointia. Sen sijaan tavanomaisten vakuudettomien kulutusluottojen, kuten luottokorttien, markkinointia säännöksellä ei kielletä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kuluttajansuojalain 7 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukuun uusi 8 a § seuraavasti:

Lakialoite LA 6/2022 vp

7 luku

Kuluttajaluotot

8 a §

Eräiden korkeariskisten kuluttajaluottojen markkinointikielto

Kuluttajan kannalta korkeariskisten vakuudettomien kuluttajaluottojen markkinointi on kielletty.

Finanssivalvonta määrittelee kriteerit kuluttajaluottotuotteille, joita tulee pitää kuluttajan kannalta korkeariskisinä vakuudettomina kuluttajaluottoina. Kielletyllä kuluttajan kannalta korkeariskisellä vakuudettomalla kuluttajaluotolla tarkoitetaan esimerkiksi luottotuotetta, jota markkinoidaan kuluttajalle nopeasti ja helposti myönnettävänä luottona, jonka myöntäminen tapahtuu ilman vähäistä laajempaa kuluttajan maksukyvyn arviointia.

Finanssivalvonta voi määrätä keskeytettäväksi kielletyn luottotuotteen markkinoinnin jatkamisen. Finanssivalvonta voi määrätä kiellon tehosteeksi uhkasakon siten kuin Finanssivalvonnasta annetussa laissa määrätään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 6/2022 vp

Helsingissä 11.2.2022

Arto Satonen kok
Pauli Kiuru kok
Pia Kauma kok
Matti Semi vas
Jari Myllykoski vas
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Satu Hassi vihr
Inka Hopsu vihr
Merja Kyllönen vas
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Kim Berg sd
Marko Kilpi kok
Sari Sarkomaa kok
Jukka Kopra kok
Mari-Leena Talvitie kok
Ruut Sjöblom kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Timo Heinonen kok
Jari Kinnunen kok
Paula Risikko kok
Terhi Koulumies kok
Kalle Jokinen kok
Kari Tolvanen kok
Markku Eestilä kok
Pekka Aittakumpu kesk
Jukka Mäkynen ps
Ritva Elomaa ps
Rami Lehto ps
Kaisa Juuso ps
Sheikki Laakso ps
Sebastian Tynkkynen ps